

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අරමුණු සහ කාර්යභාරය

18 දෙසැම්බර් 2020

ජාතික ඵදිරිසිංහ
ආර්ථික පර්යේෂණ දෙපාර්තමේන්තුව
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

*The views expressed are author's own and may not necessarily reflect the institutional view of the Central Bank of Sri Lanka

Disclaimer

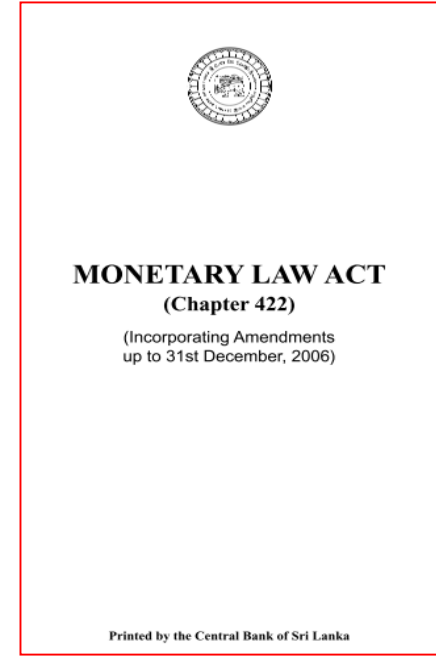
- **The views expressed are author's own and may not necessarily reflect the institutional view of the Central Bank of Sri Lanka**
- **The materials provided in this presentation and any comments or information provided by the presenter are for educational purposes only**
- **This presentation may not be modified or redistributed in whole or in part without written permission from the Central Bank of Sri Lanka**
- **Contents of this presentation can not be used for commercial purpose**

පෙළගැස්ම

- ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ කාර්යයන්
 - මුදල් ප්‍රතිපත්තිය
 - මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතා ප්‍රතිපත්තිය
 - මුදල් සහ බැංකු
 - වෙනත්/නියෝජිත කාර්යයන්

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ඉතිහාසය

- මෙම කාර්යය කරගෙන යාම සඳහා එක්සත් ජනපදයේ ෆෙඩරල් සංවිත ක්‍රමයේ ආර්ථික විද්‍යාඥ ජෝන් එක්ස්ටර් මහතා පත් කරන ලදී.
- එක්ස්ටර් මහතා විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ මහ බැංකුව පිහිටුවීම සඳහා අවශ්‍ය තාක්ෂණික උපදෙස් ලබාදුන් අතර, කෙටුම්පතක් සමග වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කරන ලදී.
- මෙරට මහ බැංකුවක් පිහිටුවීමට අවශ්‍ය කරන නෛතික රාමුව සහ අවශ්‍යතා ‘එක්ස්ටර් වාර්තාව’ මගින් ලංකාණ්ඩුව වෙත ඉදිරිපත් විණි.
- මහ බැංකුව පිහිටුවීම සඳහා වන මෙම කෙටුම්පත 1949 අංක 58 දරණ මුදල් නීති පනත (Monetary Law Act) ලෙස සම්මත විය
- 1950 අගෝස්තු 28 වන දින මහ බැංකුවේ කටයුතු ආරම්භ විය.
- 1985 දී එහි නාමය ‘ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව’ (Central Bank of Sri Lanka) ලෙස වෙනස් කරන ලදී.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අරමුණු

2002 ට පෙර ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සතුව බහුවිධ අරමුණු පැවතුණි.

- දේශීය මුදලේ අගය ස්ථාවර කිරීම
- දේශීය මුදලේ විදේශ අගය ආරක්ෂා කිරීම
- නිෂ්පාදනය, සේවා නියුක්තිය සහ මූර්ත ආදායම වැඩිකිරීම දිරිගැන්වීම
- රටේ නිෂ්පාදන සම්පත් සංවර්ධනය දිරිගැන්වීම

} ස්ථායීකරණ අරමුණ

} සංවර්ධන අරමුණ

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන අරමුණු

▪ ආර්ථික සහ මිල ස්ථායීතාව

- මිල ස්ථායීතාව යනු සමස්ත මිල මට්ටමේ වෙනස්වීම අඩු සහ ස්ථාවර මට්ටමක පවත්වා ගැනීමයි.
- ආර්ථිකයෙහි සමස්ත මිල මට්ටම ඉහළ යෑම නැතහොත් උද්ධමනය ආර්ථිකයට අහිතකර වේ.
 - ✓ ජීවන වියදම ඉහළ යෑම සහ ජීවන තත්ත්වය පහත වැටීම නිසා අඩු සහ ස්ථාවර ආදායම් ලබන්නන්ට එය අහිතකර වීම
 - ✓ ඉතිරිකිරීම් හා ආයෝජන අධෛර්යවත් වී ආර්ථික වර්ධනයට අයහපත් බලපෑමක් ඇති වීම
 - ✓ ගෙවීම් මාධ්‍යයක් ලෙස මුදලට ඇති පිළිගැනීම අඩු වීම
 - ✓ සාපේක්ෂ මිල වෙනස්වීම් හඳුනා ගැනීම අපහසු නිසා සම්පත් බෙදාහැරීම අකාර්යක්ෂම වීම
 - ✓ විනිමය අනුපාතය අවප්‍රමාණය වීම හෝ වෙළෙඳ ශේෂය පිරිහීම

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන අරමුණු

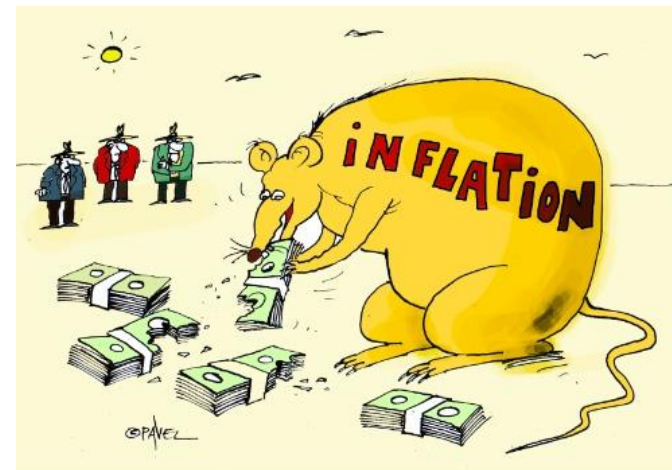
▪ ආර්ථික සහ මිල ස්ථායීතාව

- උද්ධමනය මෙන්ම අවධමනය ද ආර්ථිකයට අහිතකර වේ.
 - ✓ අවධමනය හාණ්ඩ හා සේවා නිෂ්පාදන අධිකරණවත් කර ආර්ථික අවපාතයක් ඇති කරයි.
 - ✓ සේවා විප්ලවය ඉහළ යයි.
- උද්ධමනය හෝ අවධමනය තුළින් ඇතිවිය හැකි අයහපත් ආර්ථික බලපෑම් දුර්ලිම සඳහා මිල ස්ථායීතාව වැදගත් වේ.
- තිරසාර ආර්ථික වර්ධනයක් පවත්වා ගැනීමට ද මිල ස්ථායීතාව අත්‍යවශ්‍ය වේ.
- මිල ස්ථායීතාව ළඟා කර ගැනීම සඳහා මහ බැංකුව මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කරයි.

උද්ධමනය

නිර්වචනය:

ආර්ථිකයක භාණ්ඩ හා සේවාවල පොදු මිල මට්ටමෙහි අධික වශයෙන් ඉහළ යාම උද්ධමනය ලෙස හැඳින්වේ.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ප්‍රධාන අරමුණු

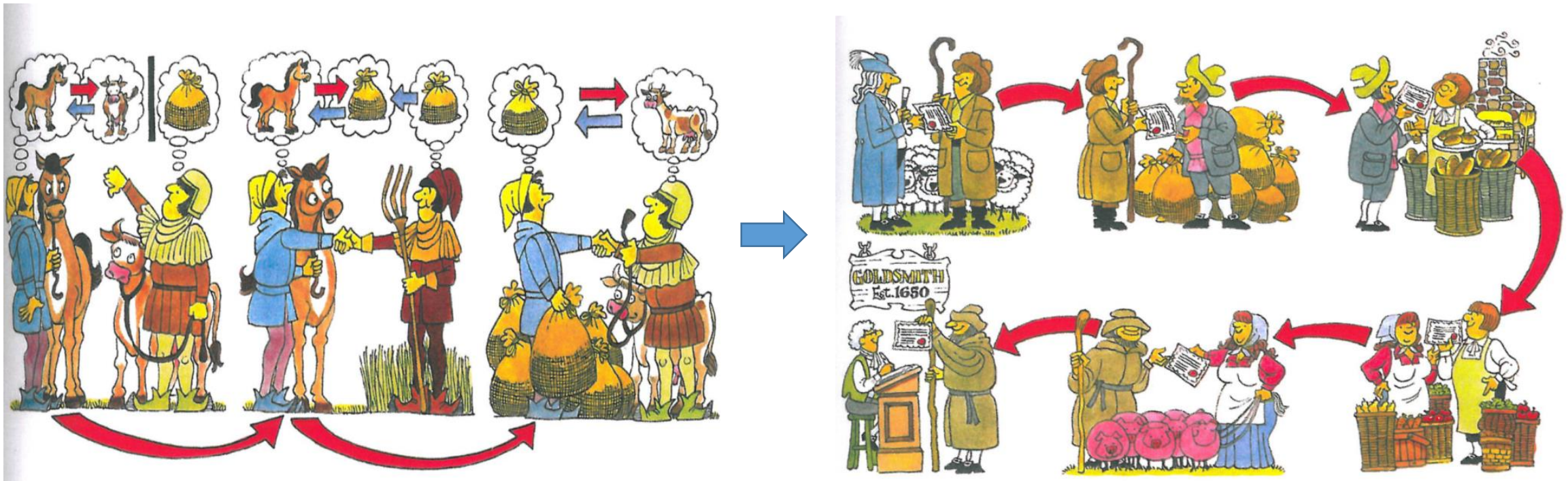
■ මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව

- මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව යනු දේශීය හෝ විදේශීය වශයෙන් ඇතිවිය හැකි කම්පනවලට මුහුණ දී නොසැලී සිටීමට මූල්‍ය පද්ධතියට ඇති හැකියාවයි.
- මූල්‍ය පද්ධතියේ සිදුවන වෙනසකදී එයින් සාර්ව ආර්ථිකයට බලපෑමක් නොවන්නේ නම් එය ස්ථායී මූල්‍ය පද්ධතියක් ලෙස හැඳින්වේ.
- ස්ථාවර මූල්‍ය පද්ධතියක වැදගත්කම:
 - ඉතුරුම් සඳහා විශ්වාසය ඇති කිරීමට
 - මුදල් ප්‍රතිපත්තිය කාර්යක්ෂමව ක්‍රියාත්මක කිරීමට
 - කාර්යක්ෂම මුදල් අතරමැදිකරණය
 - සම්පත් කාර්යක්ෂම අයුරින් බෙදී යාමට

මුදල් සහ බැංකු

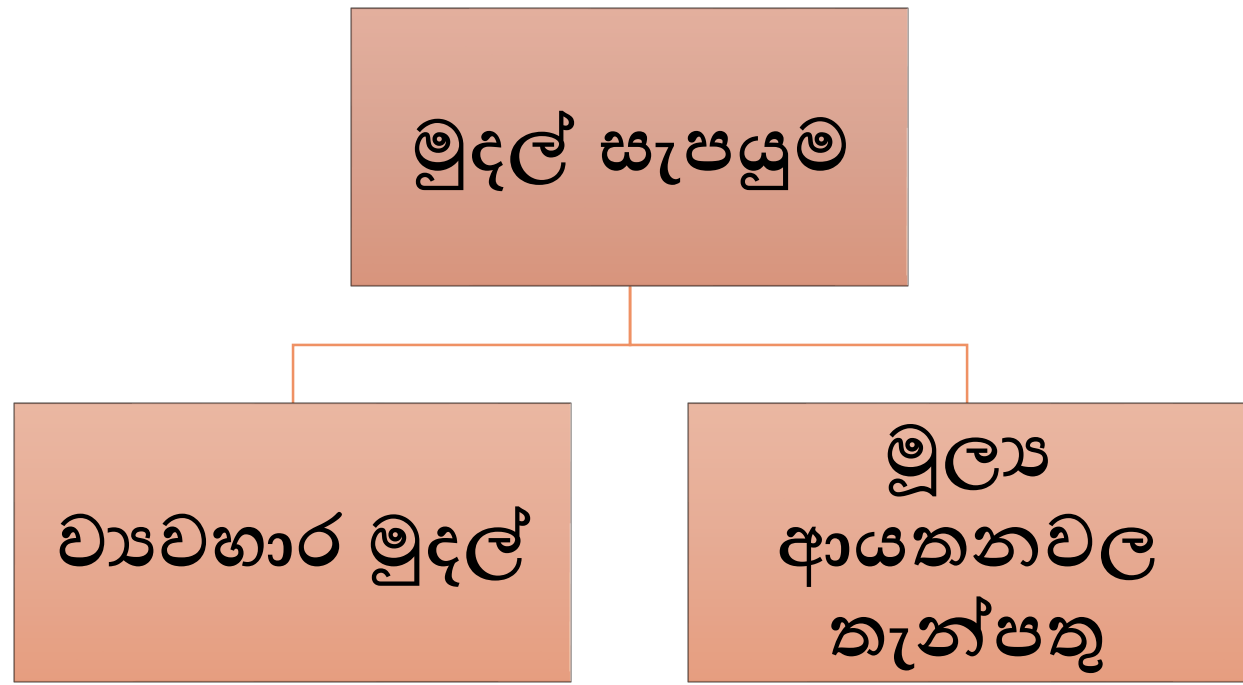
මුදල්

- මුදල් යනු භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා ගෙවීම් මාධ්‍යයක් වශයෙන් පොදුවේ පිළිගනු ලබන ඕනෑම මාධ්‍යයකි.

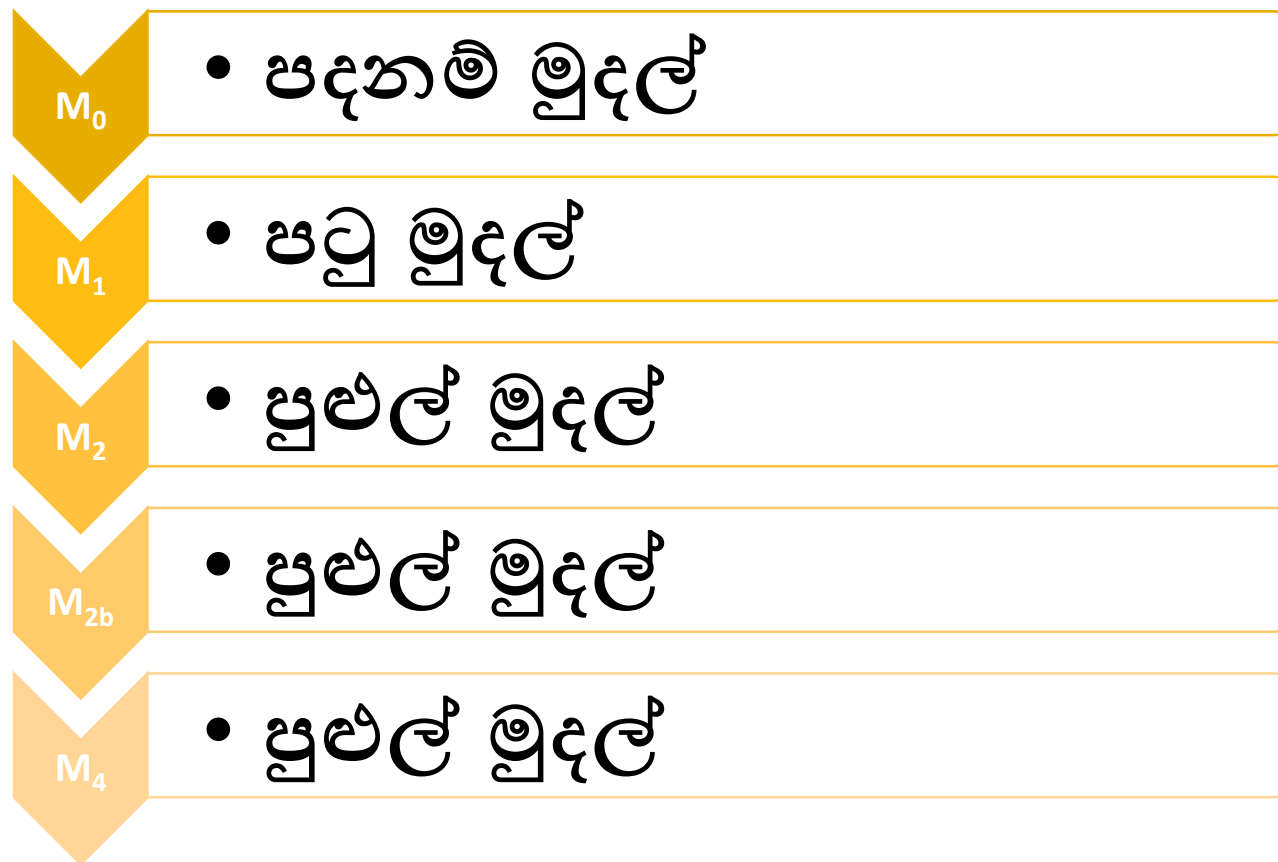

මුදල් සැපයුම

රටක යම් නිශ්චිත අවස්ථාවකදී මහජනයා වෙත ඇති සමස්ත මුදල් කොඟය මුදල් සැපයුම වේ.

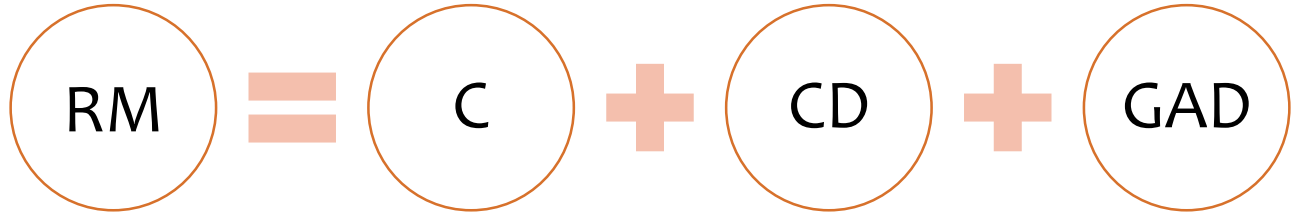

මුදල් සැපයුමේ විවිධ ප්‍රභේද

මුදල් පදනම හෙවත් සංචිත මුදල් (RM)

– වගකීම් අංශය

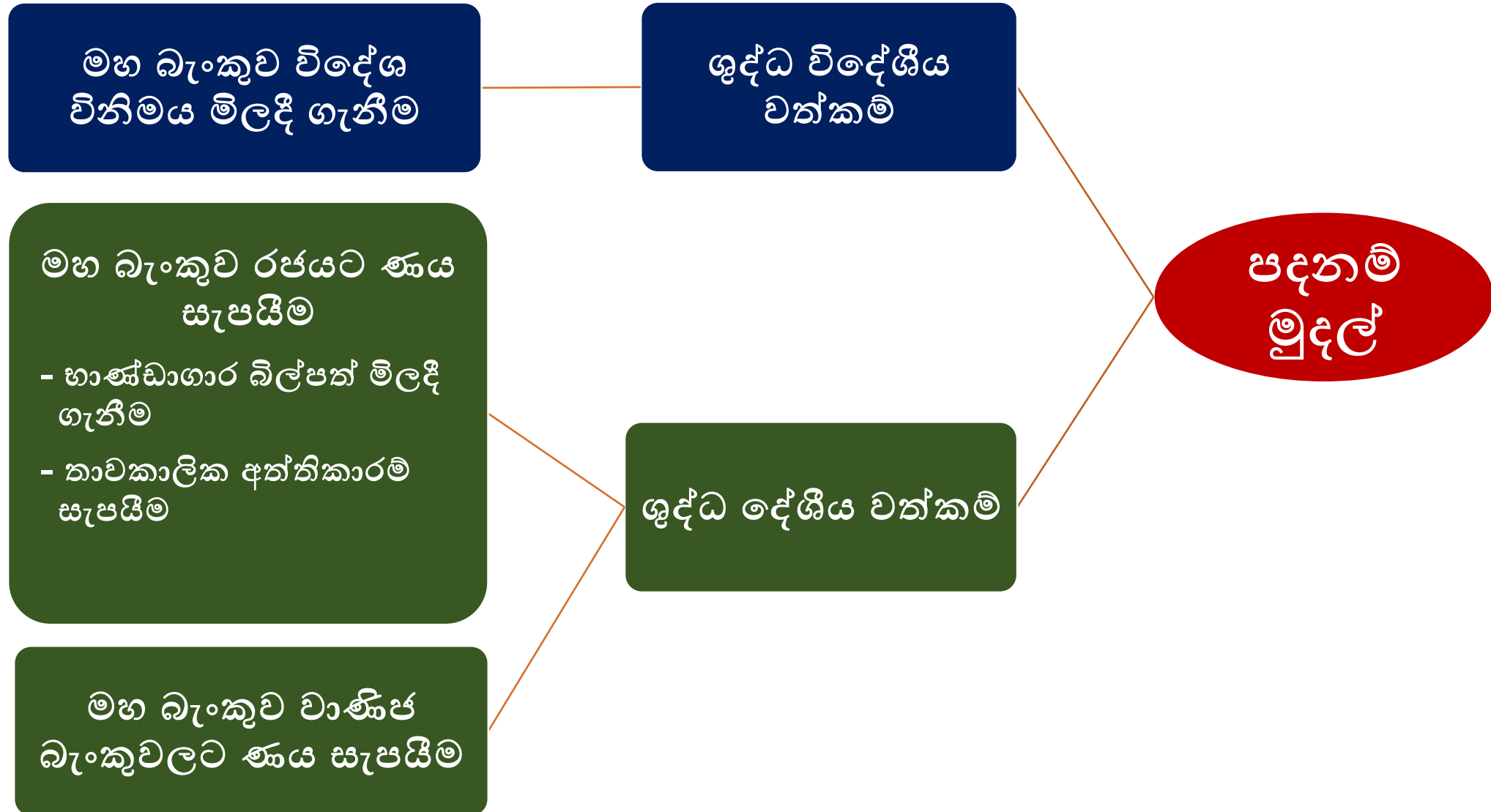
- සංසරණයේ පවතින ව්‍යවහාර මුදල් (C)
 - මහජනයා සහ වාණිජ බැංකු සතු
- මහ බැංකුවේ පවත්නා වාණිජ බැංකු තැන්පතු (CD)
- මහ බැංකුවේ පවත්නා රාජ්‍ය නියෝජිත ආයතනවල තැන්පතු (GAD)

– වත්කම් අංශය

- මහ බැංකුවේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් (NFA)
- මහ බැංකුවේ ශුද්ධ දේශීය වත්කම් (NDA)

මේවා වැඩිවීම මත පදනම් මුදල් සැපයුම වැඩි වේ. මේවා අඩු වුවහොත් පදනම් මුදල් සැපයුම අඩු වේ

පදනම් මුදල් සැපයුමේ ප්‍රභවයන්

මහ බැංකුව විදේශ විනිමය මිලදී ගැනීම

ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්

මහ බැංකුව රජයට ණය සැපයීම

- භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීම
- තාවකාලික අත්තිකාරම් සැපයීම

ශුද්ධ දේශීය වත්කම්

පදනම් මුදල්

මහ බැංකුව වාණිජ බැංකුවලට ණය සැපයීම

මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ

- ආර්ථිකයක මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ, අතිරික්ත අරමුදල් සහිත පුද්ගලයන්ගෙන්, අරමුදල් හිඟයක් ඇති පුද්ගලයන් වෙත අරමුදල් ලබාදීමට උපකාරී වෙයි
- අරමුදල් ආයෝජනය කිරීමෙන් ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් ඇතිවන නිසා මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ ආර්ථිකයේ වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කරයි
- එමෙන්ම, අතිරික්ත අරමුදල් සහිත පුද්ගලයන්හට ඒ සඳහා පොලී ප්‍රතිලාභ ලබාගත හැකි වෙයි

මූල්‍ය වෙළෙඳපොළේ ප්‍රධාන මූල්‍ය ආයතන

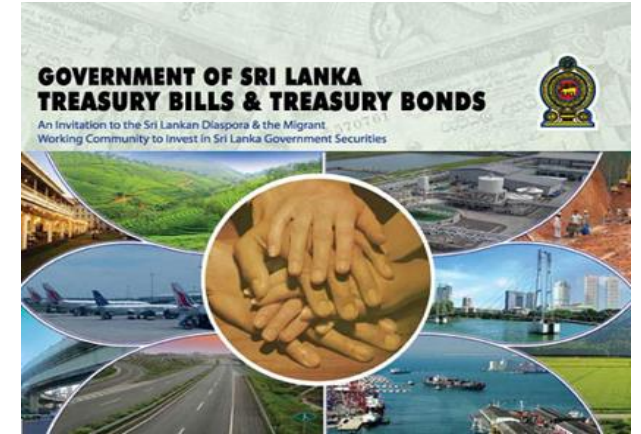
1. මහ බැංකුව
2. බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු - (24)
3. බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු - (04)
4. බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් - (41)
5. විශේෂිත කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් - (03)

මහ බැංකුවේ මූලික කාර්යයන්

- මුදල් ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම
- මූල්‍ය පද්ධති ස්ථායීතාව පවත්වා ගැනීම සඳහා කටයුතු කිරීම
- විනිමය අනුපාත ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීම
- ශ්‍රී ලංකාවේ නිල විදේශ සංචිත කළමනාකරණය
- මුදල් නිකුතුව
- මූල්‍යායතන නියාමනය, පරීක්ෂාව සහ බලපත්‍ර නිකුතුව
- මහ බැංකු පියවීම් පද්ධතිය හරහා මූල්‍ය ආයතනවලට නිශ්කාමණ පහසුකම් සැපයීම
- රජයේ ආර්ථික උපදේශක, බැංකුව සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය නියෝජිත ලෙස ක්‍රියා කිරීම
- ආර්ථික දත්ත සහ සංඛ්‍යාලේඛණ සම්පාදනය සහ බෙදාහැරීම

රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය

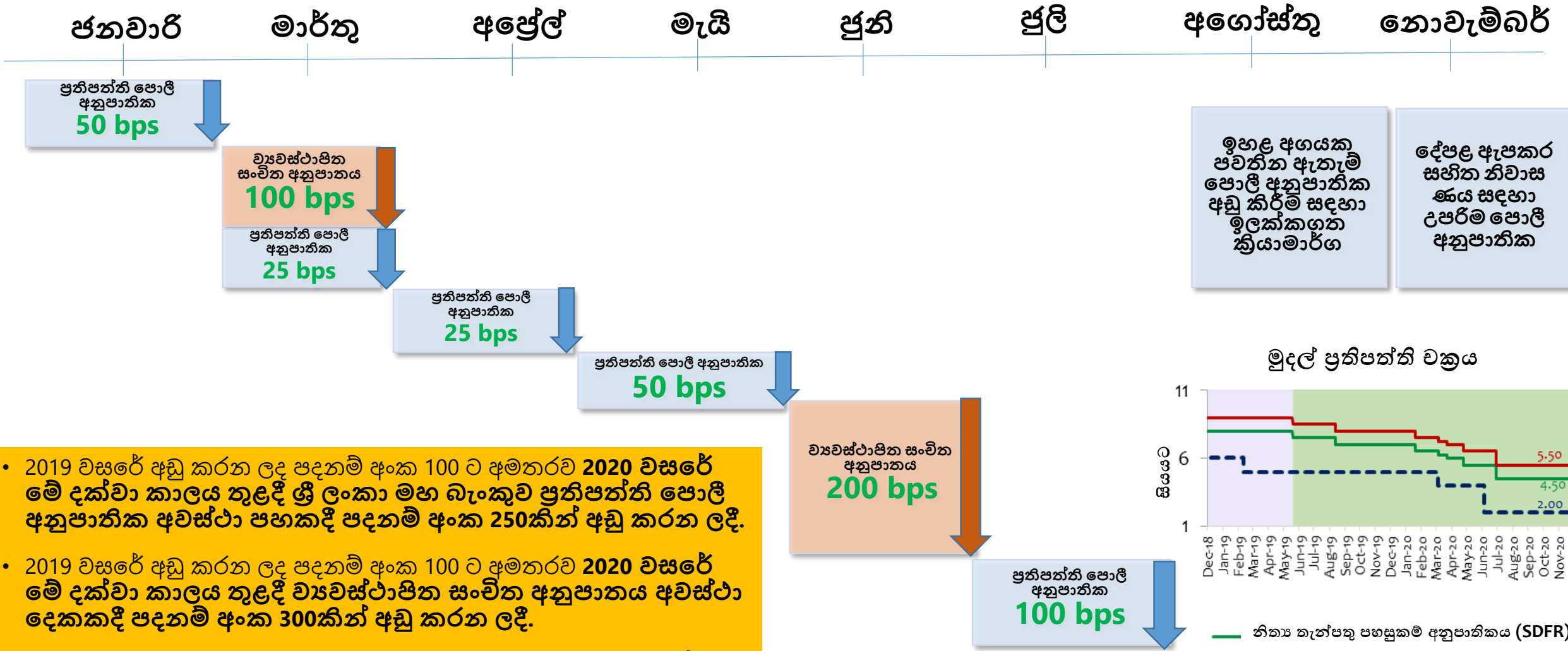
- රජයේ නියෝජිතයා ලෙස, අවම පිරිවැයක් යටතේ රජයට අවශ්‍ය අරමුදල් එක්රැස් කිරීම.
- භාණ්ඩාගාර බිල්පත්, භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර, රුපියල් ණය, ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර වැනි විවිධ රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් නිකුත් කිරීම.
- රජයේ දේශීය හා විදේශ ණය ආපසු ගෙවීම් නියමිත ආකාරයෙන් සිදු කිරීම.
- නිවැරදි ණය සේවාකරණ වාර්තා පවත්වා ගෙන යාම.

ප්‍රකාශන

***The views expressed are author's own and may not necessarily reflect the institutional view of the Central Bank of Sri Lanka**

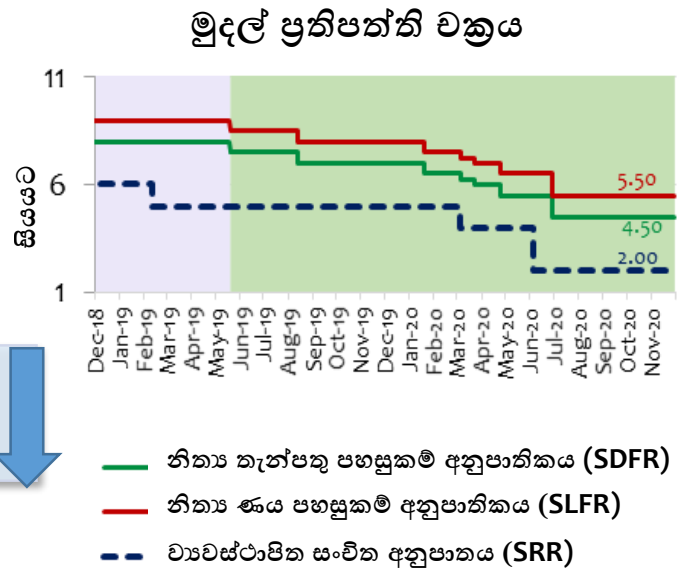
අපේක්ෂිත ආර්ථික පුනර්ජීවනයට සහාය වීම සඳහා 2020 වසර තුළදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සිය ලිහිල් මුදල් ප්‍රතිපත්ති ස්ථාවරය අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙන ගියේය...

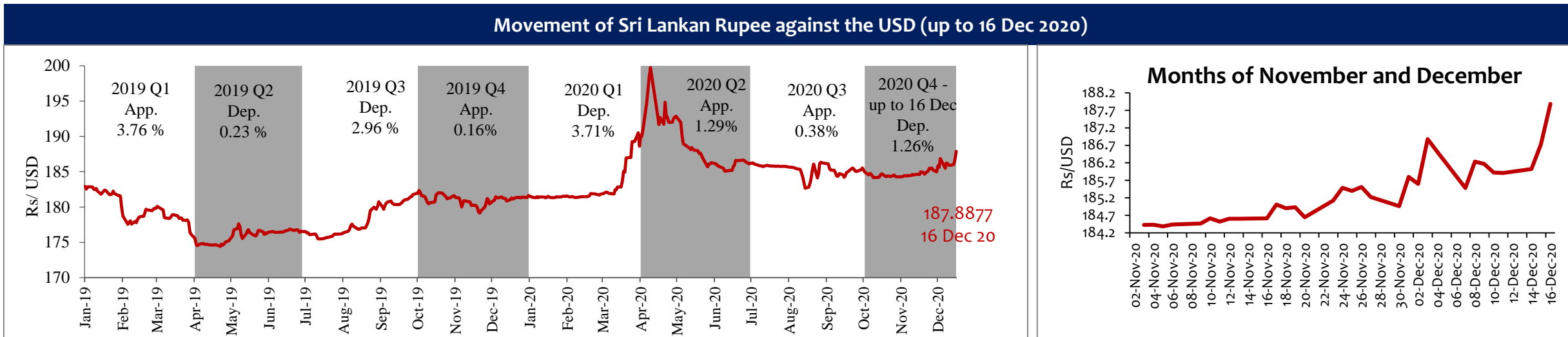
ඉහළ අගයක පවතින ඇතැම් පොලී අනුපාතික අඩු කිරීම සඳහා ඉලක්කගත ක්‍රියාමාර්ග

දේපළ ඇපකර සහිත නිවාස ණය සඳහා උපරිම පොලී අනුපාතික

- 2019 වසරේ අඩු කරන ලද පදනම් අංක 100 ට අමතරව 2020 වසරේ මේ දක්වා කාලය තුළදී ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ප්‍රතිපත්ති පොලී අනුපාතික අවස්ථා පහකදී පදනම් අංක 250කින් අඩු කරන ලදී.
- 2019 වසරේ අඩු කරන ලද පදනම් අංක 100 ට අමතරව 2020 වසරේ මේ දක්වා කාලය තුළදී ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතය අවස්ථා දෙකකදී පදනම් අංක 300කින් අඩු කරන ලදී.
- බැංකු අනුපාතිකය ද 2020 වසර තුළදී පදනම් අංක 650කින් අඩු කරන ලදී.

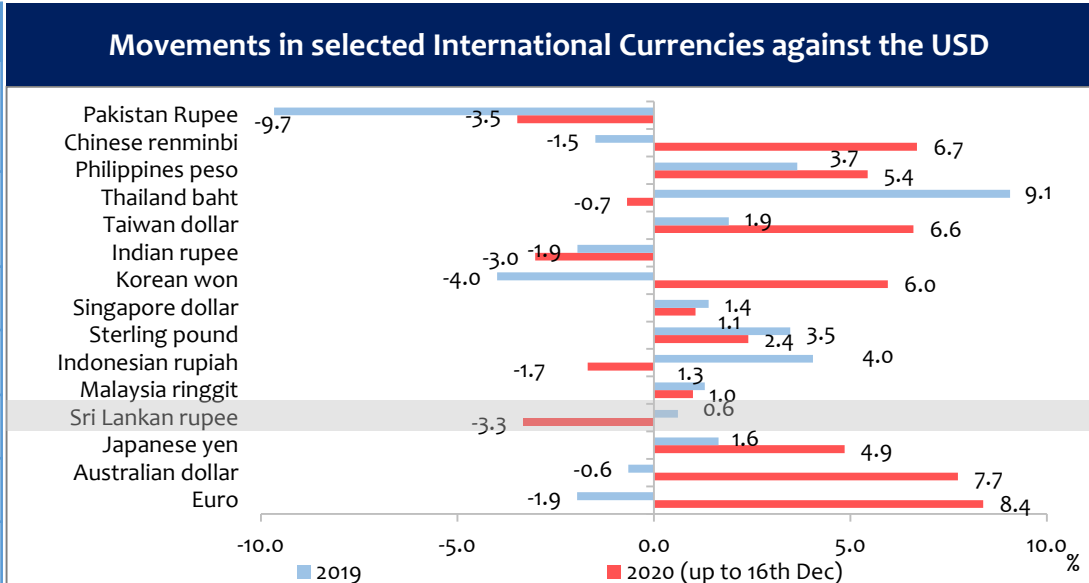

ශ්‍රී ලංකාවේ රුපියල 2020 නොවැම්බර් මස මුල සිට යම් අවප්‍රමාණ පීඩනයක් නිරීක්ෂණය කළේය...

LKR Movement Against Other Currencies up to 16 Dec 2020

Currency	2019 App(+)/Dep(-)	up to 16 Dec 2020 App(+)/Dep(-)
US dollar	+0.6 %	-3.3 %
Pound sterling	-2.8 %	-5.6 %
Euro	+2.6 %	-10.8 %
Japanese yen	-1.0 %	-7.8 %
Indian rupee	+2.6 %	-0.3 %

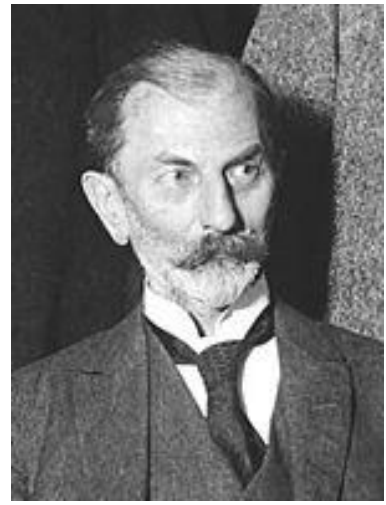

Capital flows in 2020

- Government securities market recorded a net outflow of USD 552.7 mn up to 15 December 2020 (Gross inflow of USD 112.0 mn)
- Foreign investments in the secondary market of the CSE recorded a net outflow of USD 269.6 mn up to 15 December 2020

ඉතිහාසයේ අයහපත්ම මහ බැංකුකරු ?

• Rudolf von Havenstein

- සමාජ පිළිගැනීමක් සහිත ඉතා හොඳ සිවිල් ජේවකයෙක්

• “යුධ සමය තුළ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් අබණ්ඩව පවත්වා ගැනීම සඳහා පූර්ව අවශ්‍යතාවක් වූයේ ණය ලබාගැනීමේ සාම්ප්‍රදායික ප්‍රභවයක් වන මහ බැංකු ණය පුළුල් ලෙස භාවිතා කිරීමයි

“Reichsbank” - 1914 සැප්තැම්බර්

ලෝක යුද්ධය අවසානයේ දී :

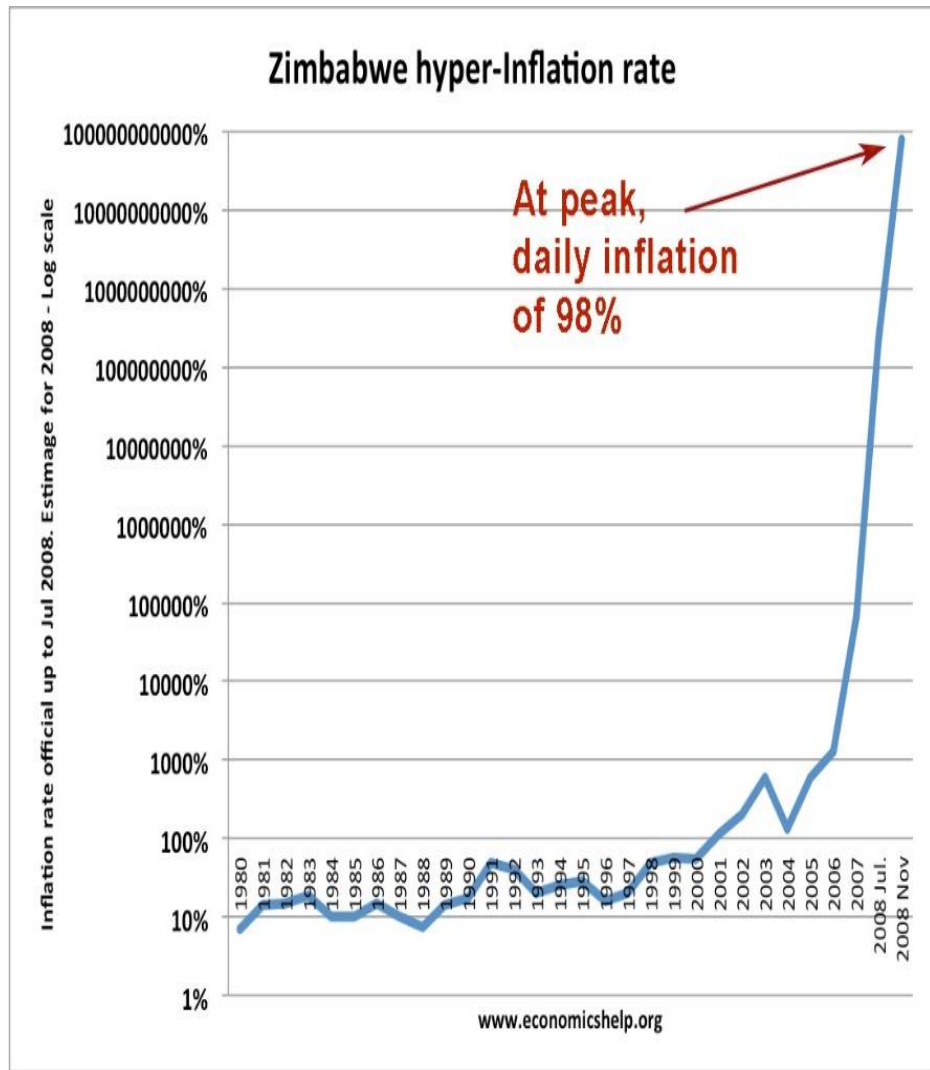
- ජර්මනිය, මුදල්වලට කිසිදු වටිනාකමක් නැති රාජ්‍යයක් විය.
- රජයේ සියළු මූල්‍ය අවශ්‍යතා මහ බැංකුව විසින් මුදල් අවිච්ඡිතව ගැසීමෙන් සපයා දෙන ලදී.

යුද්ධය අවසානයේ දී ජර්මනියේ ආර්ථිකය !

- මුදල් අවිච්ඡිද්ධිම එකම විකල්පය විය
- අධික ලෙස මිල ඉහළයෑමක් දක්නට ලැබිණ
 - 1920 අවසානයේ එ.ජ.ඩොලර් 1 ක් ජර්මන් මාර්ක් 73
 - 1921 අවසානයේ එ.ජ.ඩොලර් 1 ක් ජර්මන් මාර්ක් 192
 - 1922 අවසානයේ එ.ජ.ඩොලර් 1 ක් ජර්මන් මාර්ක් 7,589
 - 1923 නොවැම්බර් එ.ජ.ඩොලර් 1 ක් ජර්මන් මාර්ක් ට්‍රිලියන 4.2

අධි උද්ධමනය: 2000 දශකය දී සිම්බාබ්වේ

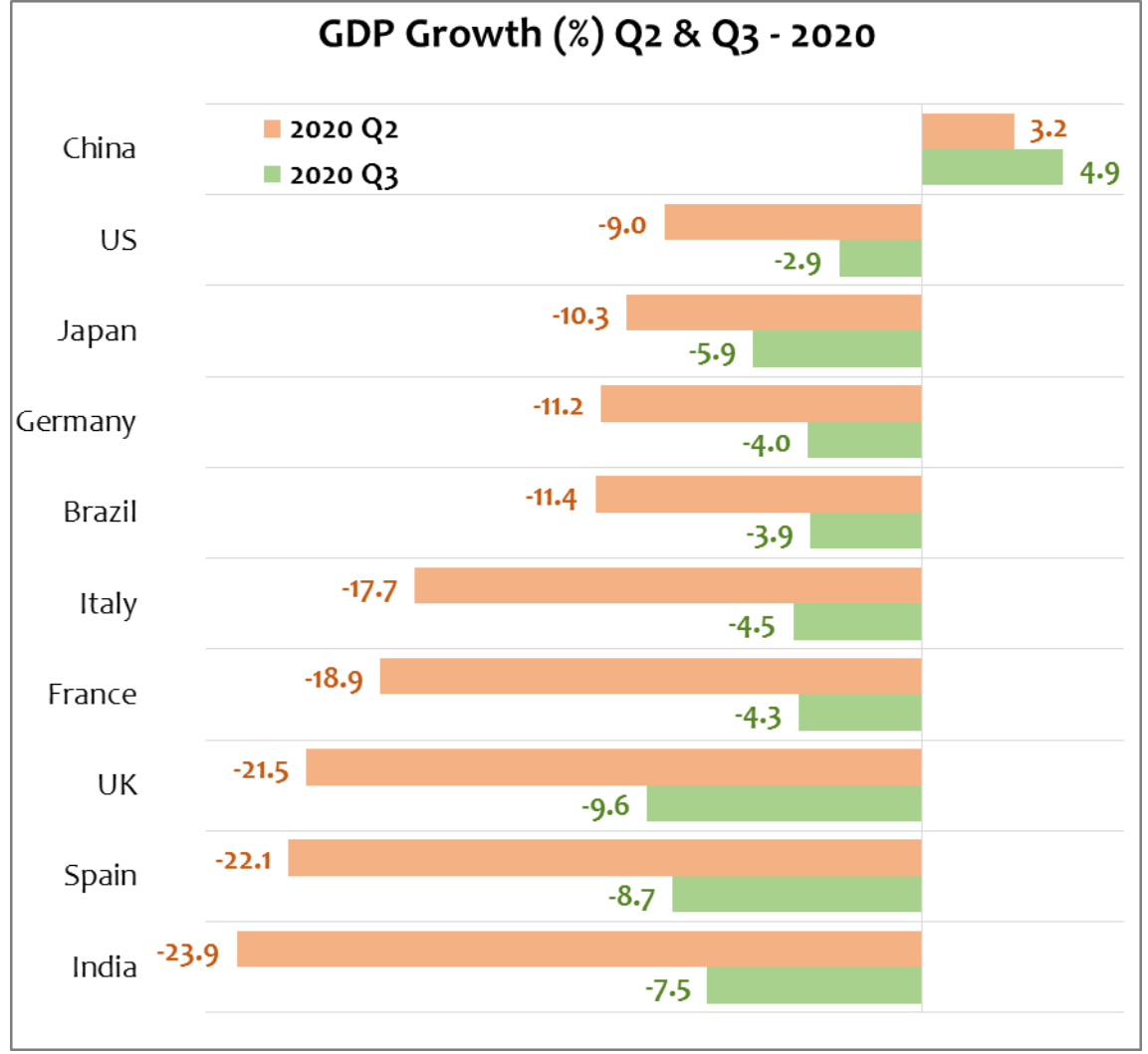

Hyperinflation in Zimbabwe	
1998	48%
1999	57%
2000	55%
2001	112%
2002	199%
2003	598%
2004	132%
2005	586%
2006	1,281%
2007	66,212%
2008 Jul	231,150,889%
2008 Aug	471,000,000,000%
2008 Sep	3,840,000,000,000,000%
2008 Nov	89,700,000,000,000,000,000%

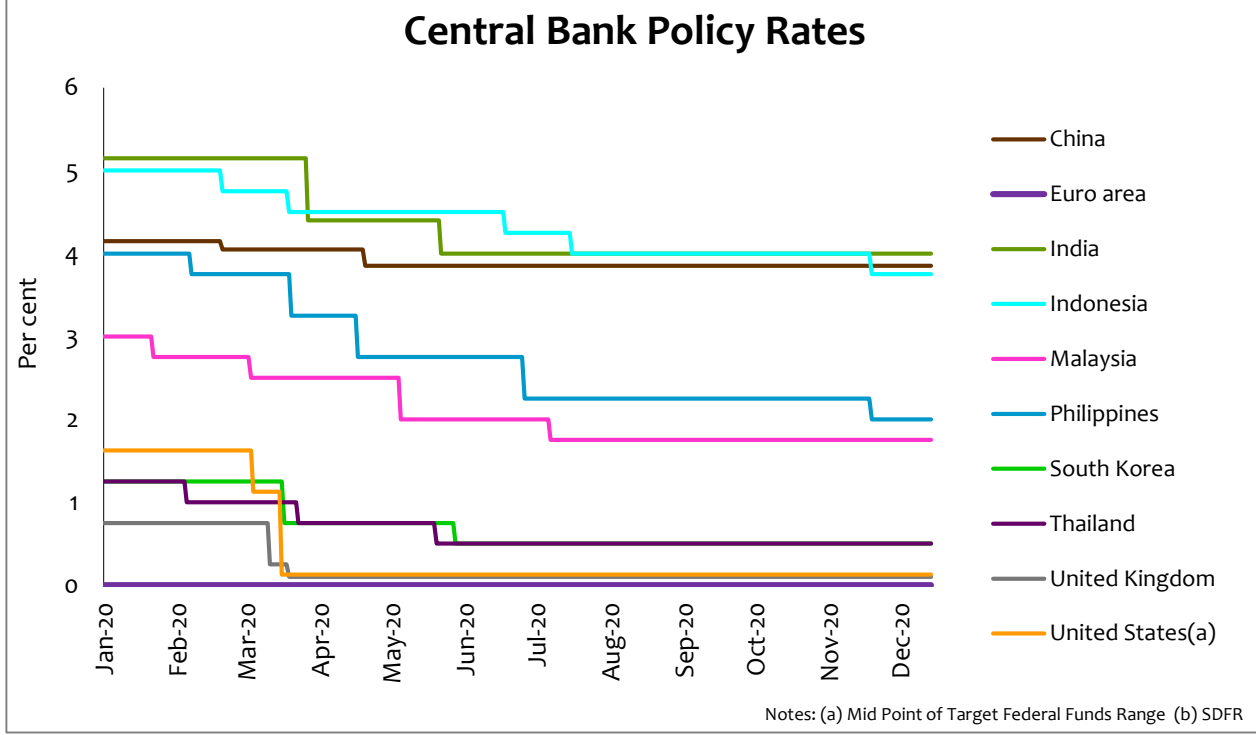
Source: information from Wikipedia

මෑතදී COVID-19 රෝගීන් ඉහළ ගොස් තිබියදීත්, 2020 තෙවන කාර්තුවේදී ගෝලීය ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්වල හැකිලීම සැලකිය යුතු ලෙස අඩු වී ඇත...

Sources: ceicdata.com, Trading Economics

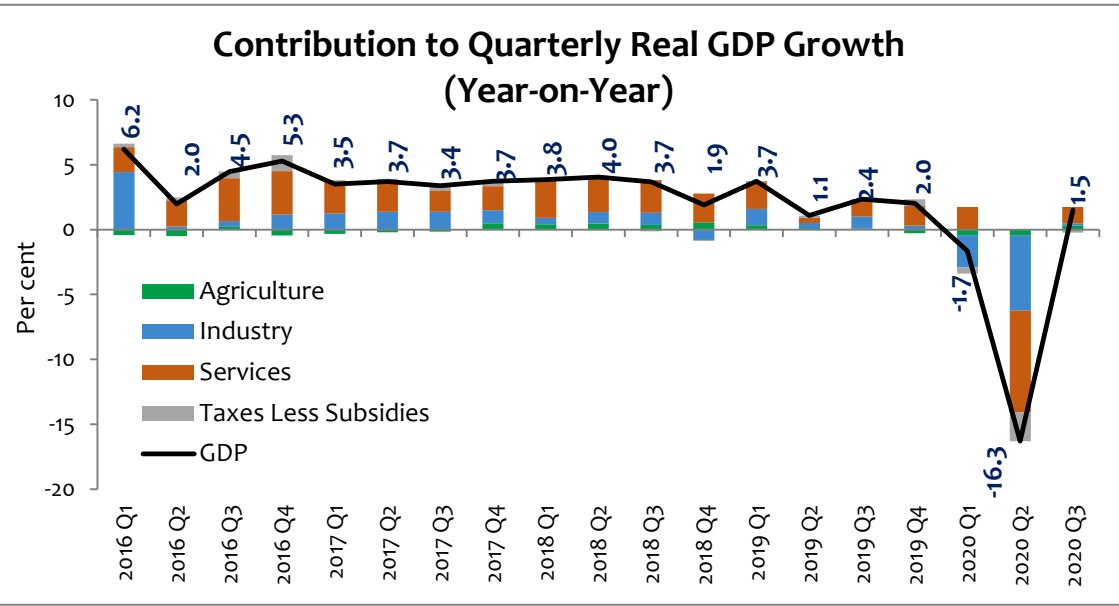

Source: BIS

- **Central banks continue to maintain extraordinary monetary accommodation measures (including QE) to support the economic revival**
- **Governments have introduced large scale expenditure measures in support of businesses and households**

COVID-19 හි බලපෑම පිළිබිඹු කරමින් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ වර්ධනය Q2-2020 දී 16.3% කින් අඩුවී ගිය නමුත් ප්‍රකෘතිමත් වීමේ ලකුණු පෙන්වුම් කරමින් Q3-2020 දී 1.5% කින් වර්ධනය විය...

Economic Activity	Growth Rates (%)									
	2019						2020			
	Q1	Q2	Q3	Q4	9 months	Annual	Q1	Q2	Q3	9 months
Agriculture, Forestry and Fishing	5.0	1.5	1.0	-4.1	2.4	0.6	-6.2	-5.9	4.3	-2.5
Industries	3.9	1.6	3.5	1.4	3.1	2.7	-7.8	-23.1	0.6	-9.5
Services	3.7	0.7	2.1	2.7	2.1	2.3	3.1	-12.9	2.1	-2.6
Taxes less subsidies on products	1.3	2.6	1.8	3.4	2.0	2.6	-10.8	-30.1	-2.6	-13.9
GDP	3.7	1.1	2.4	2.0	2.4	2.3	-1.7	-16.3	1.5	-5.3

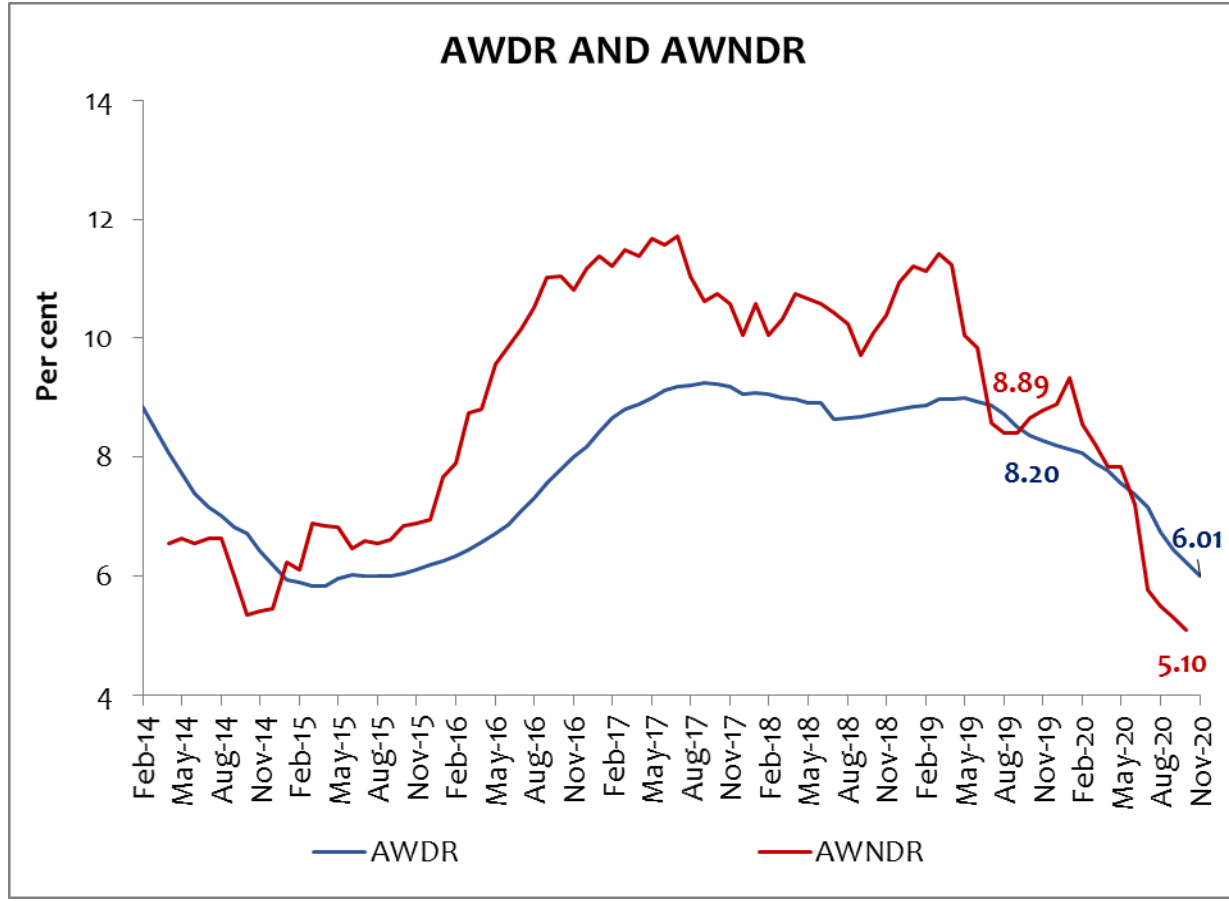
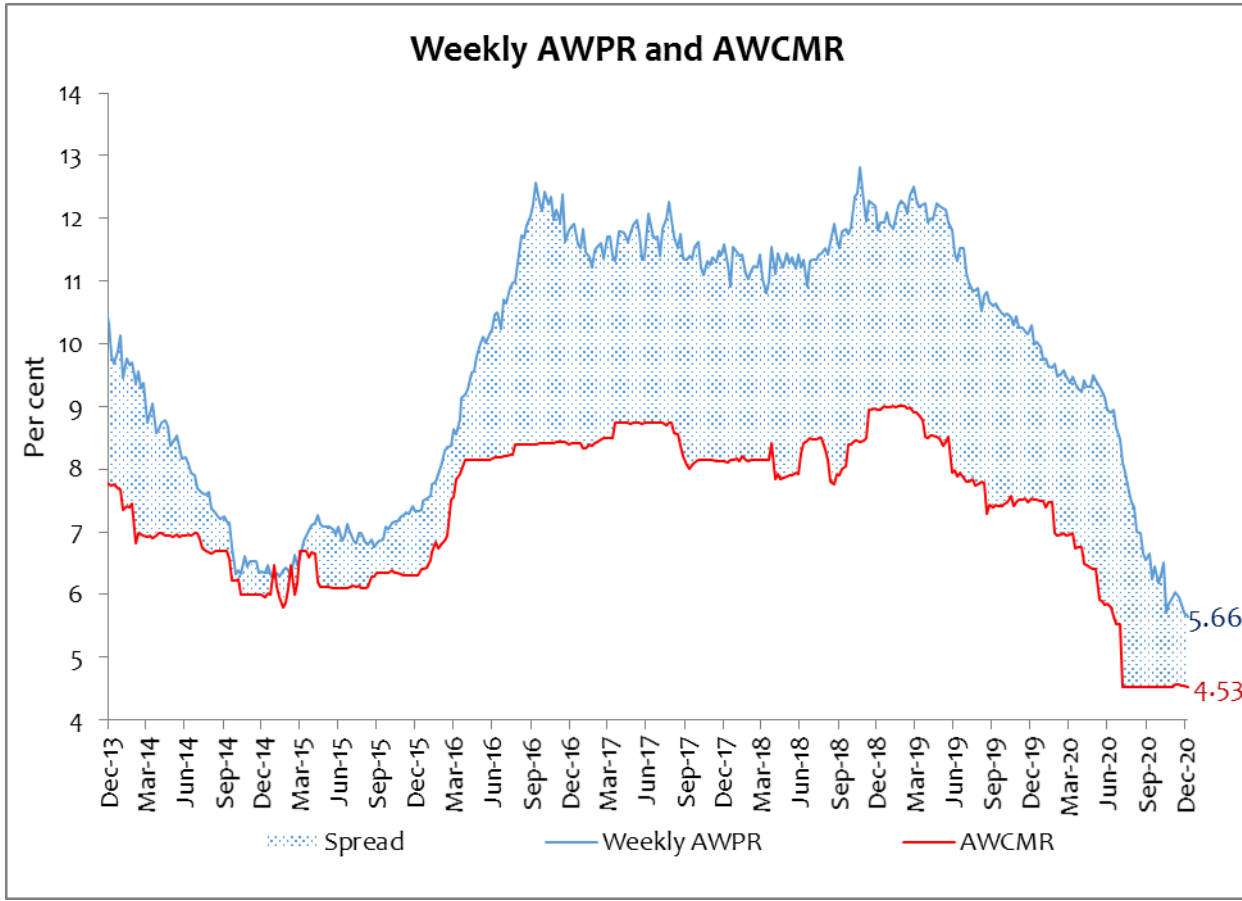
Q2 - 2020

- **Agriculture sector** - Marine fishing, Growing of oleaginous fruits, Growing of tea
- **Industry sector** - Manufacturing industry & Construction sector
- **Services sector** - Accommodation, food and beverages service activity, Transportation of goods and passengers, Real estate activities

Q3 - 2020

- **Agriculture sector** - Growing of cereals, Fresh water fishing, Growing of rice, Growing of vegetables
- **Industry sector** - Manufacture of food, beverages and tobacco products, Manufacture of chemical products and basic pharmaceutical items, Construction sector
- **Services sector** - Telecommunication, IT programming consultancy and related activities, Financial service activities, Wholesale and retail trade

මෙතෙක් අනුගමනය කර ඇති මුදල් ලිහිල් කිරීමේ පියවරයන්ට ප්‍රතිචාර දක්වමින් පොලී අනුපාත අඛණ්ඩව පහත වැටුණි...

During Jan-Dec 2020 period, **Weekly AWPR declined by 408 bps** to a historic low of **5.66%** by 11 Dec 2020

AWDR declined by 219 bps so far during the year to **6.01% in November 2020** (based on October 2020 data)

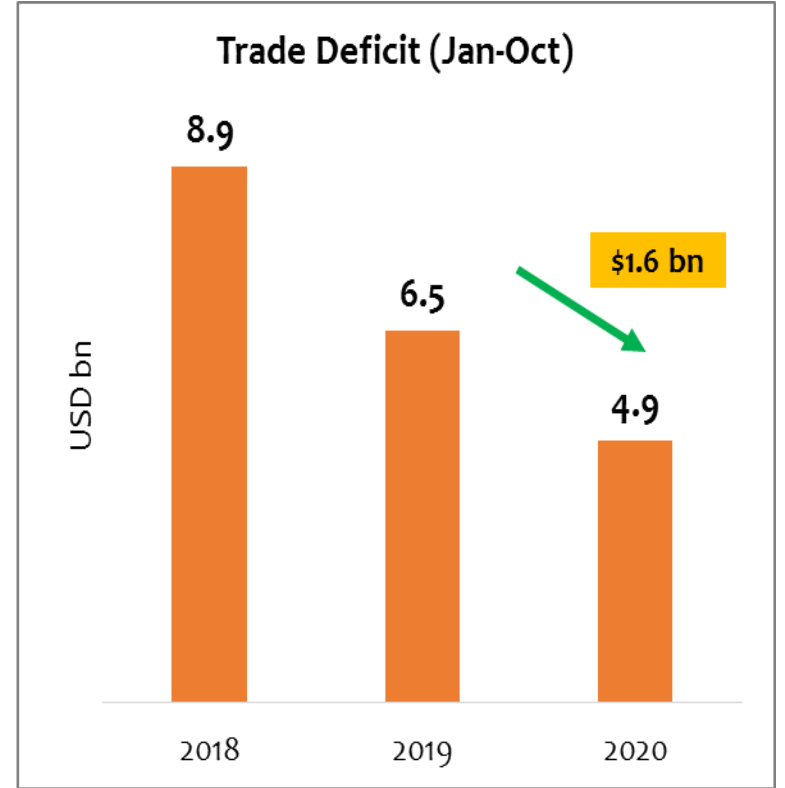
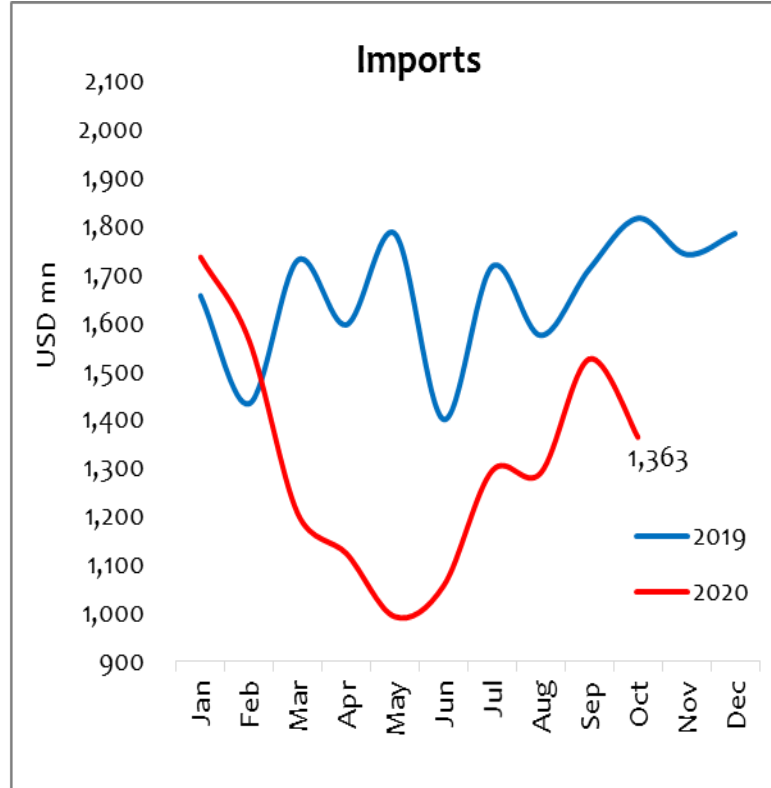
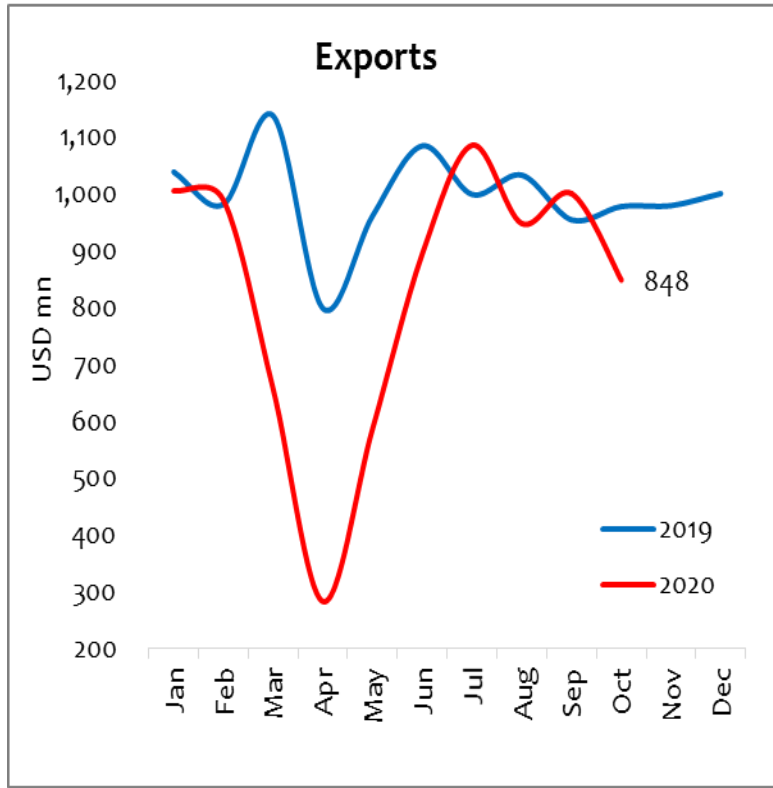
AWNDR declined by 379 bps so far during the year to **5.10% in October 2020**

පොලී අනුපාතවල හැසිරීම...

Adjustments in Interest Rates						
Interest Rate	End 2018	End 2019	As at 15 Dec 2020	From end 2018 to end 2019	From end 2019 to 15 Dec 2020	Last data point available
	%	%	%	bps Change	bps Change	
AWCMR	8.95	7.45	4.53	-150	-292	15-Dec-20
91-day T-bill	10.01	7.51	4.67	-250	-284	09-Dec-20
182-day T-bill	9.99	8.02	4.77	-197	-325	09-Dec-20
364-day T-bill	11.20	8.45	5.00	-275	-345	09-Dec-20
Weekly AWPR	12.09	9.74	5.66	-235	-408	11-Dec-20
Monthly AWPR	11.94	10.00	5.95	-194	-405	Nov-20
AWLR	14.40	13.59	10.82	-81	-277	Oct-20
AWNLR	14.54	12.80	8.73	-174	-407	Oct-20
AWDR	8.81	8.20	6.01	-61	-219	Nov-20 (Based on Oct-20 data)
AWFDR	10.85	10.05	7.37	-80	-268	Nov-20 (Based on Oct-20 data)
AWNDR	10.94	8.89	5.10	-205	-379	Oct-20
AWNFDR	11.27	9.17	5.25	-210	-392	Oct-20

අපනයන, ආනයන සහ වෙළඳ හිඟය...

The contraction of the trade deficit during January-October 2020 was mainly due to the **decline in imports** of:

Fuel USD 1,110 mn (-34.3%)	Textile and textile articles USD 521 mn (-21.7%)	Building Materials USD 425 mn (-33.3%)	Personal Vehicles USD 369 mn (-56.7%)	Machinery and equipment USD 270 mn (-13.3%)	Transport Equipment USD 171 mn (-36.1%)	Base metals USD 92 mn (-19.3%)
---	---	---	--	--	--	---